

Adolygiad o'r Gwasanaeth Cynllunio – Cyngor Sir Ceredigion

Blwyddyn archwilio: 2020-21

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2021

Cyfeirnod y ddogfen: 2602A2021-22

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Sir Ceredigion fel rhan o'r gwaitha wnaed yn unol ag adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (Deddf 2004), adran 18 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 ac Adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015].

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn rhinwedd ei swydd unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os bydd cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae cod adran 45 yn nodi sut i ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Archwilio Cymru ar swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

This document is also available in English.

Cynnwys

Er bod aelodau'r Cyngor ac uwch swyddogion o'r farn bod y gwasanaeth cynllunio yn strategol allweddol, nid yw gwendidau hirsefydlog sylweddol yn nhrefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'r Cyngor yn gynaliadwy nac yn gydlynol i wella perfformiad a chyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau strategol.

Crynodeb 4

Argymhellion 4

Adroddiad manwl

Er bod aelodau'r Cyngor ac uwch swyddogion o'r farn bod y gwasanaeth cynllunio yn strategol allweddol, nid yw gwendidau sylweddol hirsefydlog yn nhrefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'r Cyngor yn gynaliadwy nac yn gydlynol i wella perfformiad a chyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau strategol 7

Er bod y gwasanaeth cynllunio'n gwella ei berfformiad yn yr amser a gymerir i benderfynu ar geisiadau, erys gwendidau hirsefydlog mewn perthynas â chamau gorfodi cadarnhaol a'r nifer uchel o benderfyniadau gan aelodau yn groes i gyngor swyddogion proffesiynol 7

Mae staff cynllunio wedi ymrwmo i'w gwaith gydag amcanion sy'n gysylltiedig â'r Strategaeth Gorfforaethol, fodd bynnag, mae swyddi gwag parhaus yn creu heriau i darparu gwasanaethau cynaliadwy 13

Nid yw trefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'n gydlynol ac yn gynaliadwy y gwaith o gyflawni blaenoriaethau cynllunio a strategol allweddol y Cyngor 15

Adroddiad cryno

Crynodeb

Yr hyn a adolygwyd gennym a pham

- 1 Yn dilyn ein gwaith Sicrwydd a Risg yn 2019-20 a 2020-21, cytunwyd gyda'r Cyngor i gynnal adolygiad o'u Gwasanaeth Cynllunio.
- 2 Bydd yr adolygiad yn rhoi sicrwydd a mewnwleidiad i weld a yw'r Gwasanaeth Cynllunio yn cyflawni ei amcanion yn effeithiol ac yn gynaliadwy ac yn cyfrannu at gyflawni'r blaenoriaethau yn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor. Roedd y gwaith hefyd yn cynnwys adolygiad o berfformiad y Gwasanaeth Cynllunio.
- 3 Cynhaliwyd yr adolygiad gennym yn ystod y cyfnod o fis Ebrill i fis Gorffennaf 2021.

Yr hyn a ganfuwyd gennym

- 4 Ceisiodd ein hadolygiad ateb y cwestiwn: A yw'r Gwasanaeth Cynllunio yn cyflawni ei amcanion yn effeithiol ac yn gynaliadwy ac yn cyfrannu at gyflawni'r blaenoriaethau yn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor? Yn gyffredinol, gwelsom:

Er bod aelodau'r Cyngor ac uwch swyddogion o'r farn bod y gwasanaeth cynllunio yn strategol allweddol, nid yw gwendidau sylweddol hirsefydlog yn nhrefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'r Cyngor yn gynaliadwy nac yn gydlynol i wella perfformiad a chyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau strategol. Daethom i'r casgliad hwn oherwydd:

- er bod y gwasanaeth cynllunio yn gwella ei berfformiad yn yr amser a gymerir i benderfynu ar geisiadau, erys gwendidau hirsefydlog mewn perthynas â chamau gorfodi cadarnhaol a'r nifer uchel o benderfyniadau gan aelodau sy'n groes i gyngor swyddogion proffesiynol;
- mae staff cynllunio wedi ymrwmo i'w gwaith gydag amcanion sy'n gysylltiedig â'r Strategaeth Gorfforaethol, fodd bynnag, mae swyddi gwag parhaus yn creu heriau o ran darparu gwasanaethau effeithiol a chynaliadwy; a
- nid yw trefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'n gydlynol ac yn gynaliadwy y gwaith o gyflawni blaenoriaethau cynllunio a strategol allweddol y Cyngor.

Argymhellion

- 5 Wrth fynd i'r afael â'r materion llywodraethu hirsefydlog sylweddol sy'n ymwneud â'i drefniadau rheoli datblygu, rydym yn cynghori'n gryf bod y Cyngor yn blaenoriaethu'r argymhellion hyn. Byddwn yn mynd ar drywydd cynnydd y Cyngor o ran gwella ei drefniadau rheoli datblygu yn ystod y 12 mis nesaf.

Arddangosyn 1: argymhellion

Mae'r tabl isod yn nodi'r argymhellion yr ydym wedi'u nodi yn dilyn yr adolygiad hwn.

Argymhellion

Llywodraethu

Dylai'r Cyngor adolygu ei gyfansoddiad i gryfhau'r broses o lywodraethu ei drefniadau rheoli datblygu. Dylai'r adolygiad:

- a) dysgu o drefniadau llywodraethu rheoli datblygu Awdurdodau Cynllunio Lleol (ACLLau) eraill;
- b) datblygu Cylch Gorchwyl y cytunwyd arno ar gyfer Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor, i ddatgan yn glir ei ddiben, ei rôl a'i gyfrifoldebau, a sut mae'n cysylltu â Blaenoriaethau Corfforaethol;
- c) diffinio'r hyn y mae'n ei ystyried yn geisiadau cynllunio strategol bwysig a 'mawr';
- d) cryfhau cynllun dirprwyo'r Pwyllgor Rheoli Datblygu drwy ystyried codi'r trothwy ar gyfer ceisiadau cynllunio a elwir yn Bwyllgor i'w alluogi i ganolbwyntio'n well ar geisiadau mwy strategol bwysig a cheisiadau mawr;
- e) sicrhau bod ceisiadau cynllunio a gyflwynir gan neu ar ran swyddogion ac aelodau'r Cyngor yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Rheoli Datblygu ac nid o dan bwerau dirprwyedig swyddogion i ddiogelu rhag unrhyw wrthdaro buddiannau canfyddedig ac i hyrwyddo annibyniaeth a thryloywder;
- f) adolygu cydbwysedd yr amser y mae'n rhaid i aelodau wardiau lleol siarad ar geisiadau cynllunio mewn cyfarfodydd pwyllgor o'i gymharu ag ymgeiswyr a gwrthwynebwyr; a
- g) adolygu a chynnwys Cod Ymarfer Cynllunio'r Cyngor yn y cyfansoddiad a nd sicrhau bod aelodau'ndeall ac yn gweithredu yn unol ag ef.

Dylai'r Cyngor sicrhau bod ei Bwyllgor Rheoli Datblygu a'i drefniadau cymorth pwyllgorau yn cydymffurfio ag egwyddorion diogelu data a phrosesu gwybodaeth bersonol yn unol â Deddf Diogelu Data 2018¹ a Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol y DU.

Mae angen i aelodau Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor sicrhau bod unrhyw benderfyniadau cynllunio yn seiliedig ar ystyriaethau cynllunio perthnasol cadarn, ac nid amgylchiadau personol ymgeiswyr.

¹ [Pennod 12 – Deddf Diogelu Data 2018](#)

Argymhellion

Mae angen i'r Cyngor sicrhau bod cofnodion o'i gyfarfodydd Pwyllgor Rheoli Datblygu 'cyhoeddus' ar gael i'r cyhoedd ar ôl cyfarfodydd pwyllgor i gadw at ofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn y dyfodol².

Dylai'r Cyngor sicrhau bod penderfyniadau'r Pwyllgor Rheoli Datblygu sy'n ymwneud â chartrefi 'fforddiadwy' yng nghefn gwlad agored yn cael eu gwneud a'u hadrodd yn gywir yn unol â chanllawiau atodol Tai Fforddiadwy'r³Cyngor.

Dylai'r Cyngor a'r Pwyllgor Rheoli Datblygu asesu goblygiadau cronol ac effaith seilwaith hirdymor cymeradwyo anheddau fforddiadwy sengl a cheisiadau cynllunio TAN 6 yng nghefn gwlad agored er mwyn sicrhau eu bod yn cyfrannu'n gynaliadwy ac yn gydlynol at flaenoriaethau corfforaethol ehangach y Cyngor.

Cynllunio Gwasanaethau

Dylai Gwasanaeth Cynllunio'r Cyngor:

Cyflwyno ei wybodaeth a'i thargedau perfformiad yn gliriach yn ei gynlluniau busnes.

Adolygu effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd cyfuno rolau'r Swyddog Rheoli Datblygu a Gorfodi gan gynnwys yr effaith ar berfformiad.

Monitro

Dylai'r Cyngor sefydlu fframwaith i sicrhau ei hun bod yPwyllgor Rheoli Datblygu yn cyfrannu'n gydlynol ac yn gynaliadwy at gyflawni blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Wrth wneud unrhyw newidiadau i'r gwasanaeth cynllunio, dylai'r Cyngor fanteisio ar y cyfle i ystyried sut y gallai weithredu'n agosach yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth gyfrannu at gyflawni amcanion llesiant y Cyngor wrth wneud penderfyniadau cynllunio.

² [Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 3, adran 46](#)

³ Cyngor Sir Ceredigion, [Canllawiau Cynllunio Atodol Cartrefi Fforddiadwy](#), Medi 2014

Adroddiad manwl

Er bod aelodau'r Cyngor ac uwch swyddogion o'r farn bod y gwasanaeth cynllunio yn strategol allweddol, nid yw gwendidau sylweddol hirsefydlog yn nhrefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'r Cyngor yn gynaliadwy nac yn gydlynol i wella perfformiad a chyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau strategol

Er bod y gwasanaeth cynllunio'n gwella ei berfformiad yn yr amser a gymerir i benderfynu ar geisiadau, erys gwendidau hirsefydlog mewn perthynas â chymau gorfodi cadarnhaol a'r nifer uchel o benderfyniadau gan aelodau yn groes i gyngor swyddogion proffesiynol

- 6 Adroddiad Cynllunio Blynyddol Cymru Gyfan 2018-19 Llywodraeth Cymru ⁴ yw'r data perfformiad blynyddol diweddaraf sydd ar gael wrth gymharu perfformiad y 25 Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLLau)⁵ yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru yn ei gwneud yn ofynnol i ACLlau adrodd ar berfformiad ar gyfer 19 o ddangosyddion cenedlaethol.
- 7 Yn 2018-19, roedd gan y Cyngor ddau o'r 19 dangosydd cenedlaethol yn y chwarter uchaf o'i gymharu â'r ACLlau eraill yng Nghymru. Y rhain oedd:

⁴ Llywodraeth Cymru, [Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cynllunio Cymru Gyfan 2018-19](#), Rhagfyr 2019

⁵ Mae Cymorth Cynllunio Cymru, Eich Awdurdod – Cymorth Cynllunio Cymru, (25 Awdurdod Cynllunio Lleol yng Nghymru yn cynnwys 22 o Gyngorau Cymru a thri Awdurdod Parc Cenedlaethol)

Arddangosyn 2:

Dangosydd Cenedlaethol	Perfformiad Ceredigion 2018-19	Cyfartaledd Cenedlaethol 2018-19	Ceredigion 2018-19	Perfformiad cyfartalog Ceredigion dros bum mlynedd (o fis Ebrill 2014 – Mawrth 2019)	Safle cyfartalog Ceredigion dros bum mlynedd (o fis Ebrill 2014 – Mawrth 2019)
Amser cyfartalog a gymerir i benderfynu ar geisiadau 'mawr' mewn dyddiau	125.8 diwrnod	231.8 diwrnod	4ydd	253.1 diwrnod	19eg
Canran yr achosion gorfodi yr ymchwiliwyd iddynt o fewn 84 diwrnod	99.5	76.9	Cyd 1af	Nid yw'r data ar gael	

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru Adroddiad perfformiad blynyddol cynllunio Cymru Gyfan 2018-19

- 8 Fodd bynnag, roedd perfformiad y Cyngor ar gyfer 2018-19 ar gyfer 6 o'r 19 dangosydd cenedlaethol yn y chwarter isaf. Roedd perfformiad pedwar dangosydd wedi aros yn y chwarter isaf o'i gymharu ag ACLlau eraill am y pum mlynedd blaenorol. Y dangosyddion oedd:

Arddangosyn 3:

Dangosydd Cenedlaethol	Perfformiad Ceredigion 2018-19	Cyfartaledd Cenedlaethol 2018-19	Ceredigion 2018-19	Perfformiad cyfartalog Ceredigion dros bum mlynedd o ebrill 2014 – Mawrth 2019)	Cyfartaledd Ceredigion dros bum mlynedd o Ebrill 2014 – Mawrth 2019)
Canran yr holl geisiadau a benderfynir o fewn cyfnodau amser sy'n ofynnol	72.9	88.1	24ain	66.2	25ain*

Dangosydd Cenedlaethol	Perfformiad Ceredigion 2018-19	Cyfartaledd Cenedlaethol 2018-19	Ceredigion 2018-19	Perfformiad cyfartalog Ceredigion dros bum mlynedd o ebrill 2014 – Mawrth 2019)	Cyfartaledd Ceredigion dros bum mlynedd o Ebrill 2014 – Mawrth 2019)
Amser cyfartalog a gymerir i benderfynu ar bob cais mewn diwrnodau	95.3 diwrnod	80.7 diwrnod	23ain	105.1 diwrnod	24ain
Canran yr Aelod a wnaeth benderfyniadau yn erbyn cyngor swyddogion	55.9%	9.2%	25ain	57.7%	25ain
Canran yr apeliadau a wrthodwyd	37.5%	67.5%	24ain	59%**	19eg**
Canran y ceisiadau am Ganiatâd Adeilad Rhestredig a benderfynir o fewn cyfnodau amser sydd eu hangen	61.1%	74.7%	21ain	46.9%*	18fed*
Amser a gymerir ar gyfartaledd i gymryd camau gorfodi cadarnhaol	531.7 diwrnod	184.6 diwrnod	24ain***	2018-19 oedd y flwyddyn gyntaf ar gyfer y dangosydd hwn felly nid oedd unrhyw ddata cymharol hanesyddol ar gael	

*Perfformiad dros chwe blynedd

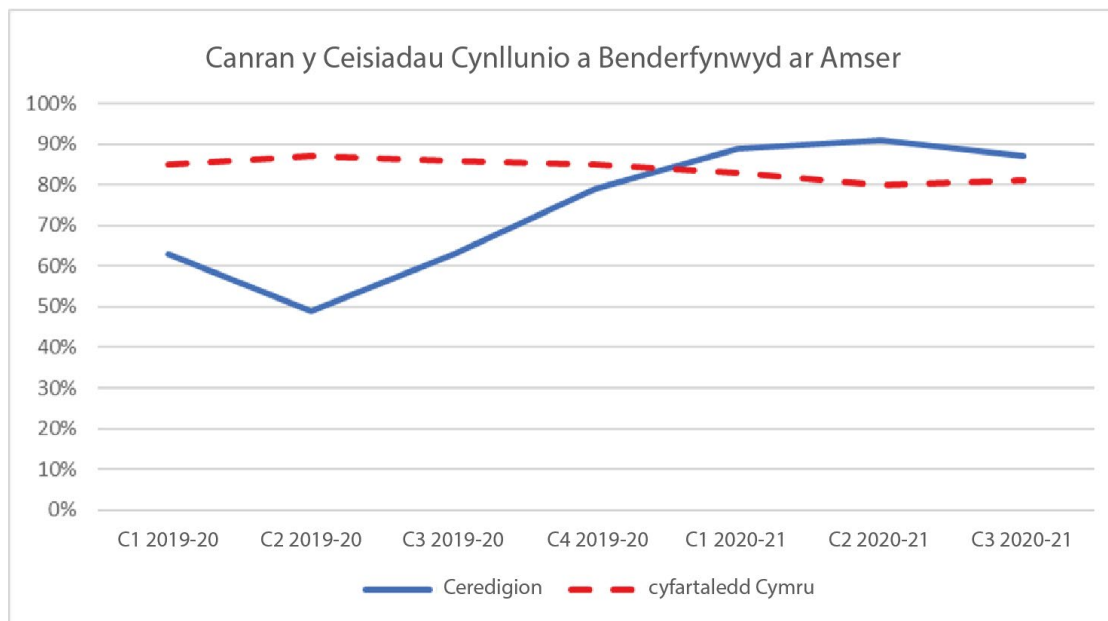
**Perfformiad dros bedair blynedd

***Ni chyflwynodd un Awdurdod Cynllunio Lleol ddata

Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru Adroddiad perfformiad blynyddol cynllunio Cymru Gyfan 2018-19

- 9 Ar adeg ein gwaith maes, nid oedd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi Adroddiad Cynllunio Blynyddol Cymru Gyfan ers 2018-19, ond mae ffurflenni perfformiad chwarterol yr ACLlau i Lywodraeth Cymru ar gael⁶ i'r cyhoedd gyda'r ffurflen ar gyfer Chwarter 3 (Hydref i Ragfyr) 2020-21, sef y data mwyaf diweddar sydd ar gael ar gyfer rhai dangosyddion cenedlaethol ar wefan Llywodraeth Cymru.
- 10 Er mwyn helpu i fynd i'r afael â materion perfformiad cynllunio hirsefydlog y Cyngor, ailstrwythurodd y Cyngor ei Wasanaeth Cynllunio ac adolygodd ei flaenoriaethau yn 2019. Fel y dangosir yn **Arddangosyn 4**, mae perfformiad y Cyngor wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio ar amser wedi gwella'n sylweddol ers hynny, gyda pherfformiad ers chwarter 1 2020-21 bellach yn uwch na chyfartaledd Cymru.

Arddangosyn 4:

Ffynhonnell: Awdurdodau Cynllunio Lleol Rheoli Datblygu ffurflenni chwarterol Ebrill 2019 – Rhagfyr 2020

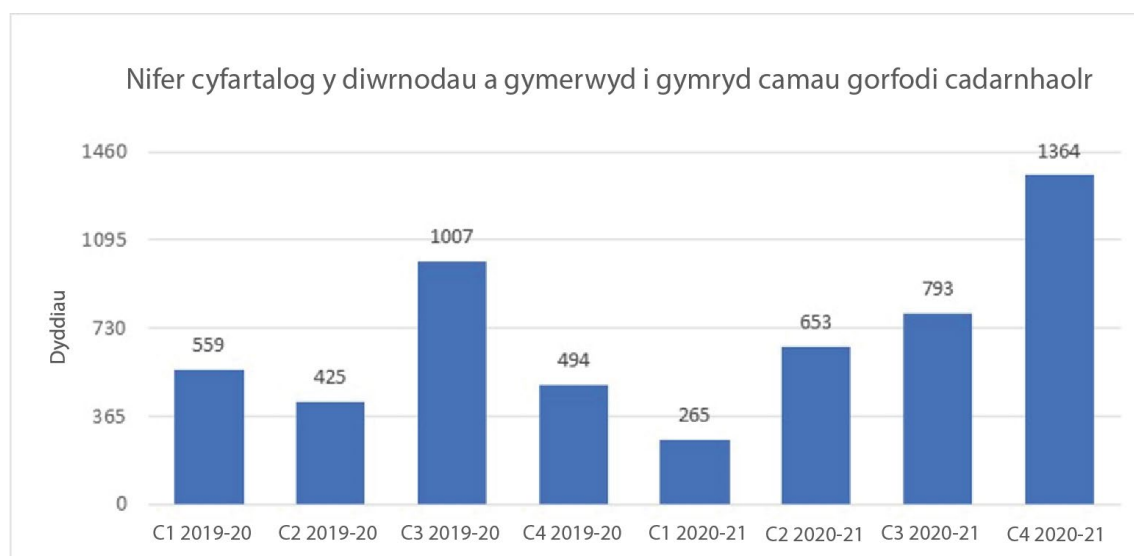
- 11 Fodd bynnag, mae'r amser y mae'r Cyngor yn ei gymryd i ymchwilio i achosion gorfodi cynllunio yn gostwng. Ar gyfer y cyfnod o ddwy flynedd o fis Ebrill 2019 i fis Mawrth 2021, ymchwiliodd y Cyngor i gyfanswm o 174 o achosion gorfodi. Ymchwiliwyd i 150 (86%) mewn 84 diwrnod neu lai, sy'n ganran is nag yn 2018-19 pan ymchwiliodd y Cyngor i 99.5% o achosion gorfodi mewn 84 diwrnod neu lai. Gallai hyn yn rhannol fod o ganlyniad i newidiadau mewn arferion gwaith o ganlyniad i COVID-19 pan stopiodd y Cyngor gynnal ymweliadau safle ac ymchwiliadau dros dro, ac felly dylai'r Cyngor adolygu'r gostyngiad hwn mewn

⁶ Llywodraeth Cymru, [Arolygon chwarterol rheoli datblygu](#)

perfformiad gorfodi er mwyn sicrhau ei hun ei fod yn un dros dro ac y gall wella perfformiad wrth symud ymlaen.

- 12 Mae'r amser cyfartalog y mae'r Cyngor yn ei gymryd i gyflawni camau gorfodi cadarnhaol⁷ hefyd yn⁸gostwng. Yn 2018-19, yr amser cyfartalog mewn diwrnodau a gymerwyd ar draws y 25 ACLI oedd 184.6 diwrnod, ond roedd Ceredigion yn alltud gan gymryd 531.5 diwrnod ar gyfartaledd i wneud camau gorfodi cadarnhaol a gosododd 24ain o'r 24 ACLI yng Nghymru a gyflwynodd ddata i Lywodraeth Cymru. **Mae Arddangosyn** 5yntynnu sylw at berfformiad chwarterol gwasanaeth cynllunio'r Cyngor mewn perthynas â'r camau gorfodi cadarnhaola gymerodd ar gyfer y cyfnod o ddwy flynedd o fis Ebrill 2019 i fis Mawrth 2021. Ar gyfer pob un o'r wyth chwarter yn y cyfnod hwnnw o ddwy flynedd, roedd perfformiad yn waeth am bump o'r chwarteri hynny o'i gymharu â'i berfformiad blynyddol cyfartalog yn 2018-19 o 531.5 diwrnod.

Arddangosyn 5:

Ffynhonnell: Cyngor Sir Ceredigion yn dychwelyd yn chwarterol i Lywodraeth Cymru Ebrill 2019 – Mawrth 2021

⁷ Diffiniad Gweithredu Gorfodi Cadarnhaol, [Canolfan Cydweithredol Cymru](#), Cyfyngedig (llyw.cymru), Hydref 2018

⁸ Llywodraeth Cymru, [Adroddiad Perfformiad Blynyddol Cynllunio Cymru Gyfan 2018-19](#), Rhagfyr 2019

Mae'r 'amser cyfartalog a gymerir i gyflawni camau gorfodi cadarnhaol' yn mesur amser i ddod ag erlyniad hyd at y pwynt lle y clywir yr achos gyntaf, gan fod yr amser i'r achos gael ei benderfynu gan y llys y tu hwnt i reolaeth yr AcLI.

- 13 Mae perfformiad hirsefydlog y Cyngor mewn perthynas â phenderfyniadau aelodau'r Pwyllgor Rheoli Datblygu a wnaed yn groes i gyngor swyddogion proffesiynol yn parhau i fod yn sylweddol uwch na chyfartaledd Cymru fel y dangosir yn **Arddangosyn 6** (mae'n is). Yn 2018-19, aeth 55.9% o benderfyniadau aelodau'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn erbyn cyngor swyddogion proffesiynol, pan oedd cyfartaledd Cymru yn 9.2%. Safle cenedlaethol Ceredigion oedd y 25ain safle. Ar gyfer chwarter 3 yn 2020-21 (Hydref i Ragfyr 2020), roedd y perfformiad yn 55.6% gyda chyfartaledd Cymru yn 7.6%. Roedd safle cenedlaethol Ceredigion yn 24ain allan o'r 24 ACLI a gyflwynodd wybodaeth am berfformiad chwarterol.

Arddangosyn 6:

Penderfyniadau a Wnaed Yn groes i Argymhelliad y Swyddog (%) – Ceredigion		Cyfartaledd Cymru (%)	Graddio
C1 2019-20	58.3%	9.8%	24ain*
C2 2019-20	66.7%	9.5%	24ain*
C3 2019-20	100%	9.9%	24ain*
C4 2019-20	71.4%	12%	24ain*
C1 2020-21	—***	3.3%	—
C2 2020-21	16.7%	6.7%	Cyd 21ain **
C3 2020-21	55.6%	7.6%	24ain*

*Yn dynodi na wnaeth un ACLI gyflwyno data chwarterol.

**Yn dynodi na wnaeth dau ACLI gyflwyno data chwarterol.

Ni chynhaliwyd unrhyw gyfarfodydd Pwyllgor Rheoli Datblygu yn ystod Chwarter 1 2020-21. Ni chyflwynodd naw ACLI, gan gynnwys Ceredigion, ddata chwarterol.

Ffynhonnell: Awdurdodau Cynllunio Lleol Rheoli Datblygu ffurflenni chwarterol Ebrill 2019 – Rhagfyr 2020

Tudalen 12 o 22 - Adolygiad o'r Gwasanaeth Cynllunio – Cyngor Sir Ceredigion

Mae staff cynllunio wedi ymrwymo i'w gwaith gydag amcanion sy'n gysylltiedig â'r Strategaeth Gorfforaethol, fodd bynnag, mae swyddi gwag parhaus yn creu heriau o ran darparu gwasanaethau'n effeithiol ac yn gynaliadwy

- 14 Dywedodd aelodau a swyddogion y Cyngor wrthym eu bod yn ystyried y Gwasanaeth Cynllunio (Polisi Rheoli a Chynllunio Datblygu) yn alluogwr annatod wrth ei gefnogi i gyflawni ei uchelgeisiau strategol fel y nodir yn ei Gynllun⁹Corfforaethol.
- 15 Mae Swyddog Arweiniol Corfforaethol y Cyngor ar gyfer yr Economi ac Adfywio yn goruchwyllo'n helaeth syniadau a chynigion prosiectau adfywio a rheoli asedau mawr y Cyngor, yn cadeirio Panel Rheoli Prosiect Corfforaethol y Cyngor, ac mae hefyd yn aelod o Grŵp Datblygu'r Cyngor sy'n ystyried syniadau cyn i gynigion gael eu hanfon at y Panel Rheoli Prosiect corfforaethol.
- 16 Mae swyddogion Polisi Cynllunio'r Cyngor hefyd yn cyfrannu at grwpiau strategol amrywiol megis Grŵp Datblygu Asedau'r Cyngor, gyda'r swyddogion hyn hefyd yn mynychu gweithgorau Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Ceredigion. Mae mynychu'r grwpiau hyn yn helpu i roi Polisi Cynllunio'r Cyngor wrth wraidd trafodaethau datblygu prosiectau adfywio a rheoli asedau'r sir ar y dechrau.
- 17 Pan fydd swyddogion Rheoli Datblygu'r Cyngor yn ystyried ceisiadau cynllunio o dan bwerau dirprwyedig, maent yn ystyried Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) y Cyngor a pholisïau cynllunio cenedlaethol.
- 18 Mae swyddogion yn darparu adroddiadau ysgrifenedig i Bwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor i helpu aelodau i wneud penderfyniadau gwybodus. Yng nghyfarfodydd y pwyllgor, mae swyddogion hefyd yn cyfeirio ar lafar at y CDLI a pholisïau cynllunio cenedlaethol i sicrhau bod aelodau'r pwyllgor yn gwbl ymwybodol o'r polisïau a'r goblygiadau cynllunio cenedlaethol a lleol sy'n ymwneud â phob cais dan sylw.
- 19 Mae gan Reolwyr Datblygu'r Cyngor a'i wasanaethau Polisi Cynllunio gynlluniau busnes blynyddol yn seiliedig ar dempled cynllun busnes corfforaethol. Yn ganolog, nid yw'r Cyngor yn monitro ansawdd unrhyw gynllun busnes gwasanaeth blynyddol. Mae cynlluniau busnes gwasanaeth blynyddol y Polisi Rheoli a Chynllunio Datblygu yn cysylltu ag elfennau perthnasol y strategaeth gorfforaethol sy'n dangos aliniad clir â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor. Maent hefyd yn nodi'n glir beth sy'n gweithio'n dda, beth mae'r gwasanaeth yn poeni amdano a beth sydd angen digwydd. Gellid cryfhau gwybodaeth a thargedau perfformiad o fewn y cynlluniau busnes fel y gall swyddogion ac aelodau asesu gwelliant a chynnydd yn well.

⁹ Cyngor Sir Ceredigion, [Strategaeth Gorfforaethol 2017–2022](#), Hydref 2017

- 20 Cyn y pandemig, gweithredodd y Cyngor baneli rheoli perfformiad chwarterol i fonitro cynnydd yn erbyn camau gweithredu ac amcanion y cynllun busnes. Roedd y panel yn cynnwys swyddogion, Aelodau perthnasol y Cabinet a Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion pwyllgorau craffu perthnasol. Er nad yw pwyllgorau craffu yn derbyn cynlluniau busnes gwasanaeth, rhoddodd y trefniant hwn gyfle i Gadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu weld camau gweithredu allweddol a monitro perfformiad. Ar adeg ein gwaith maes, roedd y Cyngor yn ystyried ailgyflwyno'r paneli rheoli perfformiad chwarterol.
- 21 Oherwydd swyddi gwag hirsefydlog yng ngwasanaethau Rheoli a Gorfodi Datblygu'r Cyngor, a'i anawsterau parhaus wrth recriwtio swyddogion Rheoli Datblygu dros y 18 mis diwethaf, mae capasiti staff yn parhau i fod yn bryder sylweddol ac yn risg i gadernid y gwasanaeth Rheoli Datblygu.
- 22 Mae cynlluniau busnes Rheoli Datblygu 2020-21 a 2021-22 y Cyngor yn cynnwys amcan '...i sicrhau bod yr holl staff yn gweithio gyda llwythi achosion y gellir eu rheoli', fodd bynnag, cynyddodd nifer targed y llwythi achosion fesul rôl, ac mewn rhai achosion dyblodd rhwng 2020-21 a 2021-22:
- roedd gan gynllun busnes Rheoli Datblygu 2020-21 fesur perfformiad o lwyth achosion ceisiadau cynllunio ar gyfer pob swyddog Rheoli Datblygu 'i fod yn ddim mwy na 35 o achosion'. Yng nghynllun busnes Rheoli Datblygu 2021-22, mae mesur perfformiad llwythi achosion ceisiadau cynllunio ar gyfer pob swyddog Rheoli Datblygu 'i fod yn ddim mwy na 50 o achosion'.
 - roedd gan gynllun busnes Rheoli Datblygu 2020-21 fesur perfformiad o lwyth achosion gorfodi cynllunio ar gyfer pob swyddog Rheoli Datblygu 'i fod yn ddim mwy na 15 achos'. Yng nghynllun busnes Rheoli Datblygu 2021-22, mae mesur perfformiad llwythi achosion gorfodi cynllunio ar gyfer pob swyddog Rheoli Datblygu 'i fod yn ddim mwy na 30 o achosion'.
 - roedd gan gynllun busnes Rheoli Datblygu 2020-21 fesur perfformiad o 'lwyth achosion gorfodi cynllunio i fod yn fwy na 50 o achosion' ar gyfer y Cynorthwy-ydd Rheoli Datblygu (Cydydffurfio). Yng nghynllun busnes Rheoli Datblygu 2021-22, ni fydd mesur perfformiad llwythi achosion gorfodi cynllunio yn fwy na 100 o achosion ar gyfer y Cynorthwy-ydd Rheoli Datblygu (Cydydffurfio).
- 23 Mae cynlluniau busnes Rheoli Datblygu 2020-21 a 2021-22 y Cyngor yn cynnwys amcan 'i fynd i'r afael â'r ôl-groniad sylweddol o achosion gorfodi cynllunio sy'n weddill'. Yn 2020-21, roedd tua 500 o achosion byw. Cynyddodd hyn i 550 yng nghynllun busnes 2021-22.
- 24 Ar adeg ein gwaith maes, roedd y Cyngor yn ymgymryd â thrydedd rownd recriwtio i benodi i'w dri rôl swyddog Rheoli Datblygu gwag. Yn 2020, roedd y Cyngor hefyd yn aflwyddiannus wrth recriwtio swyddog Gorfodi Cynllunio newydd. O ganlyniad i recriwtio swyddog Gorfodi Cynllunio yn aflwyddiannus, roedd y Cyngor yn cynnwys gorfodaeth yn ffurfiol o fewn rôl y swyddogion Rheoli Datblygu. Drwy beidio â chael digon o gapasiti gorfodi cynllunio penodol, mae perygl ehangach i'r Cyngor beidio â bodloni amserlenni gorfodi cyfreithiol.

- 25 Er gwaethaf pwysau capasiti staffio o fewn gwasanaethau Rheoli a Gorfodi Datblygu'r Cyngor, dywedodd yr aelodau wrthym eu bod yn parhau i dderbyn cyngor a hyfforddiant amserol angenrheidiol ar bolisiau cynllunio gan swyddogion cynllunio a chyfreithiol y Cyngor. Er enghraifft, yn hydref 2020, cynhaliodd Swyddogion dri gweithdy ar gyfer aelodau'r pwyllgor Rheoli Datblygu mewn perthynas â:
- cyd-destun statudol a pholisi e.e. deddfwriaeth, Polisiau Cynllunio Cenedlaethol, Cynllunio Lleol a Datblygu Cynaliadwy;
 - Cod Ymddygiad a rolau aelodau'r pwyllgor;
 - galwadau ac Ymyriadau posibl gan Lywodraeth Cymru;
 - enghreifftiau o alwadau Llywodraeth Cymru;
 - astudiaethau achos o benderfyniadau pwyllgorau;
 - dadansoddi penderfyniadau pwyllgorau; a
 - risgiau posibl penderfyniadau pwyllgorau.

Nid yw trefniadau llywodraethu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn cefnogi'n gydlynol ac yn gynaliadwy y gwaith o gyflawni blaenoriaethau cynllunio a strategol allweddol y Cyngor

- 26 Mae trefniadau llywodraethu rheoli datblygu cryf yn allweddol i sicrhau y gall y Cyngor gyflawni ei flaenoriaethau strategol.

Adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol

- 27 Yn 2013, er mwyn helpu i lywio ei CDLI presennol¹⁰, sefydlodd y Cyngor weithgor CDLI yn cynnwys swyddogion ac aelodau. Ailgynull y grŵp hwn ym mis Mawrth 2017 i'w helpu i adolygu ei CDLI.
- 28 Ym mis Mehefin 2018, cytunodd Llywodraeth Cymru i amserlen y Cyngor i gynhyrchu CDLI Amnewid gyda dyddiad mabwysiadu dangosol o fis Rhagfyr 2021 (gan ganiatáu ar gyfer llithriad o dri mis). Fodd bynnag, oherwydd y pandemig, roedd y Cyngor wedi oedi gwaith ar gwblhau CDLI Amnewid, ac ar adeg ein gwaith maes nid oedd wedi ail-ddechrau eto.
- 29 Yn ystod ein gwaith maes, dywedodd yr Aelodau wrthym eu bod yn angerddol am helpu eu cymunedau. Fodd bynnag, nid yw sawl agwedd ar y ffordd y mae Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor yn gweithredu yn helpu'r Cyngor i wella ei berfformiad rheoli datblygu nac yn cyflawni ei amcanion a'i flaenoriaethau corfforaethol yn gydlynol ac yn gynaliadwy.

¹⁰ Cymorth Cynllunio Cymru, [Cynlluniau Datblygu Lleol](#)

Cyfansoddiad

- 30 Nid oes gan y Pwyllgor Rheoli Datblygu Gylch Gorchwyl sy'n nodi'n glir ei ddiben, ei rôl a'i gyfrifoldeb gan gynnwys ei gyfraniad arfaethedig i Strategaeth a blaenoriaethau Corfforaethol y Cyngor.
- 31 Nid yw cyfansoddiad y Cyngor yn cynnwys Cod Ymarfer Cynllunio sy'n aml yn rhan o gyfansoddiadau ACLlau eraill. Mae Cod Ymarfer Cynllunio yn rhoi arweiniad i aelodau a swyddogion ar y gweithdrefnau ar sut mae'r Cyngor yn ymdrin â materion cynllunio, ac mae'n gosod safonau cywirdeb ac ymddygiad y gall trigolion Ceredigion eu disgwyl gan ei aelodau a swyddogion y Cyngor.
- 32 Nid yw cyfarfodydd Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor mor agored a thryloyw ag y dylent fod, gyda'r trefniadau presennol y mae angen eu gwella i fodloni Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021¹¹. Ar adeg ein gwaith maes, dim ond drwy ofyn am ddolen i'r cyfarfod a gweld y cyfarfod yn fyw y gall aelodau'r cyhoedd weld aelodau'r Pwyllgor Rheoli Datblygu. Nid yw recordiadau o gyfarfodydd y Pwyllgor Rheoli Datblygu ar gael i'r cyhoedd wedyn.
- 33 Mae gan gynllun dirprwyo'r Cyngor drothwyon isel i alw ceisiadau i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu o'i gymharu ag ACLlau eraill. Gall aelod ward lleol alw cais i mewn i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu am unrhyw reswm. Nid oes gan y Cyngor reolaeth ansawdd ar y rhesymau hyn ac nid oes unrhyw fframwaith sy'n cynnwys gofyniad sylfaenol i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu ystyried ceisiadau. Mae'r arfer hwn yn arwain at geisiadau cynllunio a fyddai fel arfer yn cael eu pennu gan swyddogion mewn ACLlau eraill sy'ncael eu penderfynu gan y Pwyllgor Rheoli Datblygu. Nid yw hyn yn arfer cyffredin mewn ACLlau eraill. Mewn ACLlau eraill, yn aml mae angen isafswm o wrthwynebiadau, wedi'u hategu gan resymau cynllunio dilys penodol i aelodau allu galw cais gerbron y pwyllgor.
- 34 Er gwaethaf argymhelliad yn adroddiad cenedlaethol Archwilio Cymru ar **Effeithiolrwydd Awdurdodau** Cynllunio yn 2019 i gynghorau adolygu eu cynllun dirprwyo i wella effeithiolrwydd pwyllgorau cynllunio , ar adeg ein gwaith¹², maes, nid oedd y Cyngor wedi cynnal yr adolygiad hwn ac nid oedd ganddo unrhyw gynlluniau i wneud hynny yn y dyfodol.
- 35 Yn wahanol i lawer o ACLlau eraill, nid yw cynllun dirprwyo'r Cyngor yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu ystyried ceisiadau mawr. Mae llawer o gyfansoddiadau ACLlau eraill yn diffinio ceisiadau 'mawr' a strategol bwysig yn glir. Nid yw cyfansoddiad Ceredigion yn diffinio hyn. O ganlyniad, prin yw gweledd y cyhoedd ac ychydig o ddadlau gan aelodau o'r ceisiadau hyn a allai gael effaith strategol sylweddol ar flaenoriaethau corfforaethol ehangach y Cyngor.

¹¹ [Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau \(Cymru\) 3, adran 46](#)

¹² Archwilio Cymru, [Effeithiolrwydd awdurdodau cynllunio](#), lleol yng Nghymru, Mehefin 2019

- 36 Dim ond dau gais 'mawr' a ystyriodd y Pwyllgor Rheoli Datblygu yn ystod y cyfnod o ddwy flynedd o fis Ebrill 2019 i fis Mai 2021, o ganlyniad i aelodau ward lleol yn eu galw i mewn, tra bod swyddogion yn ystyried 17 o geisiadau mawr a ddirprwywyd iddynt o dan bwerau dirprwyedig cyfansoddiad y Cyngor.
- 37 Mae ACLlau eraill yn ei gwneud yn ofynnol i'w Pwyllgor Rheoli Datblygu (neu gyfwerth) ystyried unrhyw geisiadau cynllunio a gyflwynir gan swyddogion Rheoli Datblygu/Cynllunio ac aelodau eu cyngor (fel ymgeiswyr cynllunio eu hunain). Mae hyn yn helpu i sicrhau bod ceisiadau cynllunio a gyflwynir gan unrhyw un sydd â chysylltiad agos â gwasanaeth cynllunio ACLI yn cael eu hystyried yn annibynnol gan y Pwyllgor Rheoli Datblygu i ddiogelu rhag unrhyw wrthdaro buddiannau canfyddedig ac i hyrwyddo annibyniaeth a thryloywder. Fodd bynnag, nid yw hyn yn wir yng Ngheredigion, gyda swyddogion yn gallu gwneud penderfyniadau o'r fath o dan bwerau dirprwyedig.
- 38 Mae pedwar aelod o Bwyllgor Rheoli Datblygu Cyngor Ceredigion hefyd yn Aelodau Cabinet. Mae rhai ACLlau yn datgan yn benodol yn eu cyfansoddiadau y gall uchafswm o un Aelod Cabinet fod yn aelod o'r Pwyllgor Rheoli Datblygu, tra bod ACLlau eraill yn nodi na all Aelodau'r Cabinet fod yn aelod o'r Pwyllgor Rheoli Datblygu.
- 39 Mae cyfansoddiad Cyngor Ceredigion yn gosod terfynau amser penodol ar gyfer ymgeiswyr cynllunio, eu cefnogwyr ac unrhyw wrthwynebwyr i annerch Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor. Fodd bynnag, nid oes terfyn amser ar aelodau ward lleol sydd hefyd am wneud sylwadau ar geisiadau cynllunio. O ganlyniad, gall cynrychiolaeth aelodau ward lleol mewn cyfarfodydd pwyllgor gymryd llawer mwy o amser a bod yn fwy manwl. Dylai'r Cyngor ystyried adolygu'r cydbwysedd amser a ddyrennir yn y Pwyllgor i bob person (gan gynnwys aelodau ward leol) wrth gyflwyno tystiolaeth ar gyfer ceisiadau cynllunio i sicrhau bod y pwyllgor yn cael ei ystyried yn deg ac yn gytbwys i bawb. Byddai hyn yn unol â llawer o ACLlau eraill.

Ystyriaethau Cynllunio a Diogelu Data

- 40 Mae nifer o geisiadau cynllunio a alwyd i Bwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor gan aelodau ward lleol yn geisiadau am anheddau 'fforddiadwy' sengl yng nghefn gwlad agored neu TAN 6 – anheddau mentrau gwledig. Pan fydd argymhellion proffesiynol swyddogion cynllunio yn gwrthod ceisiadau nad ydynt yn bodloni'r gofynion perthnasol a nodir mewn polisiau cynllunio cenedlaethol a'r CDLI, bydd y pwyllgor yn aml yn mynd yn groes i gyngor swyddogion proffesiynol ac yn cymeradwyo'r rhan fwyaf o'r ceisiadau hynny drwy bleidlais unfrydol (gyda rhai ymatal), sy'n effeithio ar berfformiad y Cyngor. Mae hyn er bod y rhan fwyaf o'r anheddau 'fforddiadwy' sengl yn llawer mwy na'r maint a ganiateir yng nllawiau atodol tai fforddiadwy'r¹³Cyngor.

¹³ Cyngor Sir Ceredigion, [Cynllun Datblygu Lleol 2007-2022](#), – Canllawiau Cynllunio Atodol Cartrefi Fforddiadwy, Medi 2014

- 41 Ayw penderfyniad y Pwyllgor yn aml yn seiliedig ar amgylchiadau personol yr ymgeisydd a'r hyn sy'n fforddiadwy i'r ymgeisydd, yn hytrach na maint yr annedd arfaethedig a'r hyn sy'n fforddiadwy i'r unigolion a'r teuluoedd hynny sy'n gymwys i gael eu cynnwys ar gofrestr tai'r Cyngor.
- 42 Mae'r Cyngor yn cynnwys yr anheddau 'fforddiadwy' sengl hyn a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Rheoli Datblygu wrth gyflwyno ei ddata ar dai fforddiadwy i Lywodraeth Cymru, er nad yw'r anheddau hyn yn cydymffurfio â chanllawiau atodol tai fforddiadwy'r Cyngor a CDLI oherwydd eu maint a'u lleoliad mawr mewn cefn gwlad agored.
- 43 Mae gwneud penderfyniadau o'r fath yn groes i gyngor swyddogion proffesiynol mewn perthynas ag anheddau fforddiadwy sengl mawr yng nghefn gwlad agored, yn peri'r risg y gallai ymgeiswyr anheddau o'r fath benderfynu herio statws 'fforddiadwy' eu heiddo yn gyfreithiol wrth eu gwerthu yn y dyfodol. Gallai heriau llwyddiannus i'r statws tai fforddiadwy ar gyfer tai o'r fath gael effaith ehangach ar adnoddau ar y Cyngor.
- 44 Ar adeg ein gwaith maes, ni allai'r Cyngor ddangos bod ganddo weithdrefnau i fonitro goblygiadau gwerthu anheddau 'fforddiadwy' sengl yng nghefn gwlad agored yn y dyfodol nac unrhyw ffordd bendant o olrhain effaith a chyfraniad ariannol y tai 'fforddiadwy' hwn o fewn y sir.
- 45 Mae Adran 1.7 o God Ymddygiad Ceredigion **ar gyfer** Cyngorwyr a Swyddogion materion cynllunio yn nodi'n glir, 'pan fo ystyriaethau i'w cymryd o dan y Deddfau Cynllunio wrth wneud unrhyw benderfyniad o dan y Deddfau Cynllunio, bydd y penderfyniad yn cael ei wneud yn unol â'r cynllun oni bai bod ystyriaethau perthnasol yn nodi fel arall'. Mae Adran 4.4 yn nodi'n glir 'bydd ceisiadau a benderfynir yn groes i argymhellion swyddogion yn cael eu hategu gan resymau clir ac argyhoeddiadol yn seiliedig ar ystyriaethau cynllunio perthnasol'. Mae Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor yn gwneud penderfyniadau fel mater o drefn i gymeradwyo ceisiadau cynllunio yn seiliedig ar ystyriaethau ansylweddol. Mae enghreifftiau'n cynnwys iechyd meddwl a chorfforol ymgeisydd ac oedran yr ymgeisydd. Nid yw'r rhain yn ystyriaethau cynllunio perthnasol ac yn gwrth-ddweud Cod Ymddygiad y Cyngor ei hunar **gyfer Cyngorwyr a Swyddogion mewn Materion** Cynllunio ynogystal â pholisïau cynllunio lleol a chenedlaethol. Yn ogystal, mae caniatáu trafod gwybodaeth bersonol yn peryglu'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn torri Deddf Diogelu Data 2018 a Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol y¹⁴DU. Mae angen i'r Pwyllgor fod yn sicr, wrth ddelio ag unrhyw aelodau o'r cyhoedd neu asiantau, eu bod yn diogelu'r ymgeiswyr a'u hunain fel penderfynwyr a bod penderfyniadau'n cael eu gwneud yn unol â threfniadau priodol nid amgylchiadau, barn neu deimladau personol. Bydd hyn yn gwarchod rhag aelodau sy'n gwneud penderfyniadau a allai effeithio ar fywyd personol rhywun a'i amlygu.
- 46 Er bod gan aelodau o'r cyhoedd yr hawl i apelio yn erbyn penderfyniadau Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor i gymeradwyo cais yn groes i gyngor swyddogion drwy Adolygiad Barnwrol, mae hyn fel arfer yn ddrud i'r ymgeisydd.

¹⁴ [Deddf Diogelu Data 2018 Pennod 12](#)

- 47 Yn ystod y 12 mis diwethaf, mae Llywodraeth Cymru wedi galw pump o benderfyniadau Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor i mewn. Er nad yw hyn yn nifer anarferol o uchel o alwadau o'i gymharu ag ACLlau eraill yng Nghymru, mae pedwar o'r ceisiadau galw i mewn yn ymwneud ag anheddau 'fforddiadwy' sengl mewn cefn gwlad agored tra bod galwadau gan ACLlau eraill yn canolbwyntio mwy ar y ceisiadau hynny sy'n bwysig ac yn strategol bwysig.
- 48 Ym mis Mehefin 2021, derbyniodd y Cyngor dri llythyr penderfyniad galw i mewn gan Weinidog Cymru. Fel rhan o'r broses wrth adolygu galwadau i mewn, mae Arolygydd Cynllunio Llywodraeth Cymru a'r Gweinidog yn ystyried Datblygu Cynaliadwy yn unol â Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac adran 2 o Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015 sy'n ei gwneud yn ofynnol i Weinidog Cymru, fel corff cyhoeddus, sicrhau bod datblygu a defnyddio tir yn cyfrannu at wella'r economi, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae Gweinidogion Cymru yn ystyried y ffyrdd o weithio a nodir yn adran 4 **SPSF1: Canllawiau Craidd, Pwrpas a Rennir: Dyfodol a Rennir – Canllawiau Statudol ar Ddeddf Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn unol â Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Ceisiadau a Gyfeirir a Gweithdrefn Apelio) (Cymru) 2017**. Daeth Arolygydd Cynllunio a Gweinidog Llywodraeth Cymru i'r casgliad bod y tri chais yn gwrthdaro'n uniongyrchol â¹⁵, Chymru'r Dyfodol, CDLI y Cyngor, a **Pholisi Cynllunio Cymru Argraffiad**¹¹ gan arwain at wrthod y¹⁶ caniatâd cynllunio ar gyfer y tri ymgeisydd.
- 49 Ar adeg ein gwaith maes, roedd gan y Cyngor ddau alwad arall yn aros am benderfyniad y Gweinidog o hyd.

Datblygu Strategol a Chynaliadwy

- 50 Mae Deddf Cynllunio (Cymru) 2015 yn nodi'r angen i ACLlau ystyried yr egwyddor datblygu cynaliadwy¹⁷ wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio. Fodd bynnag, mae gan aelodau Pwyllgor Rheoli Datblygu'r Cyngor a'r swyddogion Rheoli Datblygu ddehongliadau gwahanol o'r hyn y mae 'datblygu cynaliadwy' yn ei olygu yng nghyd-destun cynllunio a'i effaith.
- 51 Nid yw'r Pwyllgor Rheoli Datblygu yn ystyried yn rheolaidd risgiau strategol posibl a/neu effaith ganlyniadol y penderfyniadau y mae'n eu cymryd yn groes i gyngor swyddogion proffesiynol, ei bolisiâu cynllunio lleol ei hun yn ogystal â pholisiâu cynllunio cenedlaethol ar seilwaith a gwasanaethau ehangach y sir. Dylai'r Pwyllgor ystyried yn fwy strategol a gwrthrychol y seilwaith, er enghraifft, y gofyniad am leoedd mewn ysgolion yn y dyfodol, trafnidiaeth ysgolion a chyhoeddus, cynnal a chadw priffyrdd, band eang, iechyd cymunedol a gwasanaethau eraill i gefnogi cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol wrth wneud pob penderfyniad rheoli datblygu. Nod polisiâu cynllunio cenedlaethol a lleol yw arwain

¹⁵ Llywodraeth Cymru, [Cymru'r Dyfodol: Cynllun Cenedlaethol 2040](#), Chwefror 2021

¹⁶ Llywodraeth Cymru, [Polisi Cynllunio Cymru – Argraffiad 11](#), Chwefror 2021

¹⁷ [Deddf Cynllunio Cymru 2015 – Rhan 2 – Datblygu Cynaliadwy](#)

ACLiau drwy ddarparu egwyddorion datblygu cynaliadwy wrth benderfynu ar geisiadau cynllunio.

- 52 Mae angen i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu hefyd fod yn ystyriol o beidio â gwaethygu'r llwyth gwaith a'r pwysau staffio ymhellach pan fydd ceisiadau yn erbyn polisiâu cynllunio lleol a chenedlaethol yn cael eu galw i mewn i'r Pwyllgor Rheoli Datblygu.
- 53 Dylai'r Pwyllgor Rheoli Datblygu fabwysiadu dull mwy strategol o ymdrin â phenderfyniadau cynllunio yn y sir ac ychwanegu mwy o werth drwy ystyried ceisiadau pwysig a strategol bwysig. Mae gan y ceisiadau hyn y potensial i yrru'r economi a dangos datblygu cynaliadwy ar raddfa fawr i drigolion a busnesau yng Ngheredigion.

Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: gwybodaeth@archwilio.cymru

Website: www.archwilio.cymru/cy

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg ac yn Saesneg. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg ac yn Saesneg.